

Suomalaiset kirjasivat syömisensä *Mitä söin tänään?* Ruokapäiväkirjakeruu 12.4.2013 ratkesi

– Yli viidensadan suomalaisen lähettämät ruokapäiväkirjat ovat arvokas läpileikkaus suomalaisesta ruokakulttuurista, arjesta, ruokatottumuksista ja ruoan merkityksestä vuonna 2013, sanoo ruokakulttuurin professori **Johanna Mäkelä** Helsingin yliopistosta.

Kuvaukset yhden perjantain syömisistä, juomisista ja ruokatilanteista kertovat suomalaisen ruokaperinteen voimasta, koetelluista klassikkoruoista, uusista kokeiluista ja makuvaikutteista, niukuudesta ja herkuttelusta, elämän iloista ja kolhuista, yhteisistä ja yksinäisistä aterioista, arjen ruokavalintojen rutiineista ja pohdinnoista ruoan ja syömisestä syvällisestä olemuksesta.

Syöminen on nykyelämän kuvastin. Ruokatottumuksissa kohtaavat omien mieltymysten ohella monet ajankohtaiset yhteiskunnalliset keskustelut. Henkilökohtainen on myös poliittista nyky-yhteiskunnassa. Yhtäältä rakennamme omaa minäämme ja toisaalta kansallista identiteettiämme ruoan kautta. Millaista on terveellinen, kestävä tai eettinen syöminen? Mitä on suomalainen ruoka? Onko oikein syödä lihaa? Suosinko suomalaista? Valitsenko vähärasvaisen vai vähähiilihydraattisen ruokavalion? Ostanko valmista vai teenkö itse? Kasvatanko itse vai haenko kaupasta?

– Ruoka on harvoin vain vatsantäytettä vaan se on kannanotto ympäröivään maailmaan ja sen vaateisiin, kiteyttää Johanna Mäkelä.

Professori Mäkelän mukaan on tärkeää, että keruu on toteutettu juuri nyt, kun ruoka, juoma ja syöminen ovat puheenaiheina ja kiinnostuksen kohteina niin kodeissa kuin julkisessa keskustelussakin.

– Aineisto on nykytutkijalle erittäin mielenkiintoinen, mutta sen arvo tulevaisuudessa on suomalaisen ruokakulttuurin dokumentointi arjen näkökulmasta aikana, jolloin ruoka oli kirjaimellisesti ja vertauskuvallisesti kaikkien huulilla. Aineiston voima on sen monipuolisuus suomalaisen ruokakulttuurin muunnelmien ja tulkintojen kuvaajana.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja
Talonpoikauskulttuurisäätiö järjestivät

ruokapäiväkirjakeruun Mitä söin tänään? 12.4. Keruuseen osallistui 550 vastaajaa, joista nuorimmat ovat syntyneet 2000-luvulla ja vanhimmat 1920-luvulla. Osallistuneista suurin osa on naisia, mutta moni nainen kuvaa samalla miehenkin ruokapäivän. Vastauksia tuli kaikista maakunnista, runsaimmin suurimmista kaupungeista. Tulokset julkistettiin 1.11.2013.

Ensimmäinen palkinto, 500 euroa: Tuuli Lönnroth, Helsinki.

Kirjapalkinnot: Maria Alikoski, Oulu, Vilma Forsström, Helsinki, Anja Friman, Dragsfjärd, Kaisa Krannila, Tampere, Johanna Kurela, Tampere, Matti Rautaniemi, Helsinki, Aino Riihiaho, Pudasjärvi ja Samuel Sundström, Helsinki.

Palkittujen tekstien luonnehdinnat:

Ensimmäinen palkinto:

Tuuli Lönnroth, Helsinki

Sähköasentaja Tuuli Lönnrothin ruokapäivä vie lukijan täysin mennessään, ensimmäisen teemukin sokerilusikallisten merkityksestä lähtien. Tarina soljuu tunnista ja ruoka-aineesta toiseen, valloittavilla pika-analyyseillä ja taustoituksilla ryyditettynä. Ruokailujen kautta piirtyvät kuin huomaamatta henkilökuvat ja elämäntilanteet. Saamme tuntumaa merkkipäiväpullien ja kauramurojen olemukseen, jugurtin säilyvyyteen ja kevytjuuston epäilyttävyyteen. Facebookin arvoisia päivän kohokohtia on muhkea syls vihanneksia ja hedelmiä, jonka kirjoittaja hakee arpavoittona saadulla lahjakortilla tukusta. Mitä ovat paksoit? Lihakaupan lounasruokalassa maistuvat naudanlihabriossit, mutta ennen tanssituntia ei pidä syödä liikaa, koska mahanmuilautteluliikkeet tekevät yököttävää oloa. Illalla ystävät tarjoavat kaljaa, ja yöpalaa haetaan kurdilaiskioskilta, sängyssä Simpsonien kanssa nautittavaksi. Kaapista löytyvä yllätysmaito huipentaa päivän, eli huomenna ei ehkä ole pakko ollenkaan mennä kauppaan.

– Saan käydä nukkumaan onnellisena. Mikään ei voi ihmistä v---ttaa niin paljon kuin alinomainen marketissa pähkeminen ja kauppakassin raahaus.

Kirjapalkinnot:

Maria Alikoski, Oulu

Tarina alkaa rahkalla, hedelmillä ja hunajalla opiskelijasolun keittiössä. Nuori kirjoittaja on ehtinyt olla elämänsä aikana vegaani, kasvissyöjä, karppaaja, paleo-ruokailija, raakaruokailija ja dyykkaaja. – *Nykyään ruokailu ei enää valitettavasti ole yksinkertaista. Vapaudellamme valita, mitä kaupan tiskiltä ostamme, on kääntöpuolensa.*

Vilma Forsström, Helsinki

Nuorin palkittu nauttii aamiaisensa klo 7 äidin ja

isonveljen seurassa ja iltapalan klo 19.30 isän ja isonveljen seurassa. Koulun tarjoama kana-sienikastike todetaan kavereiden kanssa hyväksi. – *En välitä punajuurisalaatista. Opettajat määräävät kuitenkin ottamaan kaikkea vähän, joten otin sitä teelusikallisen verran.*

Anja Friman, Dragsfjärd

Käsin kirjoitettu ruokapäiväkirja selvittää, miten Taalintehtaan pariskunta, 76 ja 86 vuotta, hämmentää terveellistä aamupuuroaan vanhalta suutarilta lainatun sananparren säestyksellä: – *Hon rör så att det är riktigt rörande. Pääruuille ”rimssiluille”, joita ei ole syöty kuukauteen, osallistuu myös perheen autoilijapoika, 51 vuotta. Kirjoittaja ei mene sänkyyn nälkäisenä eikä hänen miehensä kylläisenä.*

Kaisa Krannila, Tampere

Saamme seurata kaikkiruokaisen virastotyöntekijän työpäivää. Ennen ruokapaikkaan lähtöä joltain keskustelufoorumilta osuu taas silmiin tieto ruokakyselystä, ja analysointi alkaa. – *Sisälläni asuu sitkeästi pieni talousmartta, joka haluaa selvittää arjen ruokailuista halvalla. Päivän ja työviikon päätökseen kuuluu punaviini kissan seurassa – paljonkohan päiväkirjoihin vaikuttaa se että on perjantai?*

Johanna Kurela, Tampere

Diabeetikolapsen äidin valoisan keittiön huhtikuun sävy on vaalea turkoosi. Ennen pojan heräämistä nautitusta aamukahvista puuttuu kuitenkin jotain, kun Aamulehti ei tullut. Lounastreffeillä keskustassa entisten työtoverien kanssa tarjolla on 8–10 eri salaattilajia. Päivällisruoaksi lempiruokaa, uunilohta. – *Paras perintö, minkä lapselleen voi antaa, ovat terveelliset elämäntavat.*

Matti Rautaniemi, Helsinki

– *Ruoka on paitsi elämän edellytys – hindulaisten sanoin olennoista vanhin – myös tapa nyky maailman tarkasteluun. Syömämme ruuat heijastavat globalisoituvaa kulttuuriamme, vieraantumista elinympäristöstämme ja modernin elämänmenon runsaudenpulaa. Ruoka voi kuitenkin olla myös esteettinen kokemus, joka johdattaa suurten kysymysten äärelle tai vähintäänkin saa ihmettelemään elämää ja maailman menoa.*

Aino Riihiaho, Pudasjärvi

Syötteellä pakataan pariskunnan pilkkireppuun kahvipannu, porokahvia, kuksat ja makkarapaketti. Kalareissuihin kuuluu itsestään selvyytensä tehdä nuotio, keittää nokipannukahvit ja paistaa makkaraa. Toiveet saaliista täyttyvät, jos saadaan kalaa keittotarpeiksi asti. – *Meidän perheessä valmistetaan ruoka alusta lähtien kotona yhdessä tai vuorotellen ja aterioidaankin pääasiallisesti yhdessä.*

Samuel Sundström, Helsinki

Kirjoittajan vakiolounas kulkee nahkatakkin taskuissa
bussiin ja työpaikalle. – *Töissä heitän bantskun siellä
sijaitsevan mikron päälle ja lihiksen jääkaappiin.
Autobaarin juomakone hurisee itsekseen seinustalla.*
Hemmottelupäivinä lounasfestareilla saattaa olla
rullakebabia, jopa punaista maitoa. Kauppalistaa ei ole,
unelmana on saada viikonloppusafkat ostettua
mahdollisimman nopeasti, ilman bonuskorttipelleilyä. –
Thank God it's Friday!

Lisätietoja: kansanrunousarkisto@finlit.fi, p. 0201 131 240.

Jaa:

